

ASPECTE ALE FENOMENULUI CORUPȚIE ÎN REPUBLICA MOLDOVA**Constantin SOLOMON***Catedra Politologie și Educație Civică*

In the given article the general characteristics of political power in Republic of Moldova are identified and some excessive tendencies in exercising the political act by the authorities are highlighted. An important consideration is given to the analysis of the corruption as a generator factor, and at the same time as an effect of excess of power and of poverty. It is underlined that in Republic of Moldova corruption was in a continuous growth during the period of transition. Unfortunately this situation became a topic of political retribution exploited especially to obtain electoral capital, instead of determining the power to take concrete measures to control it. The article determined the ways and means to assure the discouragement and maximal stoppage of this scourge.

Corupția, fiind legată nemijlocit de putere și de guvernare, o putem considera tot atât de veche ca și organizările politice [1]. Însă, în gândirea politologică ea a primit un tratament controversat [2], variind de la o etapă la alta, în funcție, mai ales, de scopul urmărit și de efectele pe care le-a produs comunitatea respectivă.

Clasicii filosofiei antice Platon, Aristotel, Tucidide au folosit cuvântul „corupție” nu pentru a desemna comportamentul imoral al unor persoane, ci pentru a descrie sănătatea morală a societății. Aceasta era apreciată în funcție de modul în care erau distribuite bogăția și puterea în societate, de raporturile dintre guvernanți și guvernați, de sursele puterii și dreptul moral al conducătorilor de a o executa, de atașamentul poporului față de valorile dreptății și ale libertății etc.

La Machiavelli, corupția primește un sens diferențiat, în funcție de scopul urmărit. Ea este considerată „o regretabilă pierdere a sentimentului loialității” față de patrie, dacă prin astfel de fapte interesele patriei sunt trădate. Dacă însă interesele patriei presupun, uneori, utilizarea procedurilor coruptive pentru a o salva, cetățeanul are dreptul să uzeze de acestea, fără a-și reproșa că ar fi încălcat principiile morale.

În literatura politologică modernă, fenomenul este privit aproape în unanimitate cu îngrijorare, fiind considerat un factor destabilizator pentru structurile de putere și corosiv chiar pentru întreaga societate.

În aria largă de răspândire și de manifestare a acestui fenomen se pot deosebi trei tipuri de corupție: centrată pe funcționarul public, centrată pe piață și centrată pe interesul general.

Tipul de corupție centrată pe funcționarul public constă într-un comportament al acestuia care se îndepărtează vizibil de obligațiile formale inerente funcției publice, în scopul obținerii de avantaje personale sub formă bănească, obiecte, contraservicii etc., sau care încalcă regulile ce interzic exercitarea anumitor genuri de influență cu caracter privat. Este vorba, în acest caz, de funcționarii publici din structurile administrative, adică de personalul ce execută și pune în aplicare legile și deciziile politice.

Corupția centrată pe piață este caracteristică acelor tipuri de funcționari publici care au o legătură directă cu mecanismul producției și distribuției bunurilor și serviciilor în societate. În asemenea situații, funcționarul public ajunge să considere postul și atribuțiile încredințate ca pe un act de comerț, din care încearcă să obțină maximum de profit. Funcția publică constituie, pentru el, o circumstanță economică de mărire a venitului personal, iar valoarea acestor venituri depinde și de conjunctura pieței și de priceperea acestuia de a exploata cât mai bine solicitările publice. În anumite cazuri, funcționarii pot crea, cu premeditate, un monopol al ofertei de favoruri, prin provocarea intenționată a unor întârzieri și false situații de criză pentru anumite categorii de bunuri, licențe, servicii etc., cu scopul de a forța o creștere a prețului puterii lor.

Cea de a treia accepție a corupției, care se centrează pe noțiunea de interes general, privește atât natura fenomenului, cât și consecințele sale sociale, politice, juridice, morale etc. Din acest punct de vedere, se poate vorbi de corupție atunci când titularul unei demnități publice, însărcinat cu reglementarea anumitor lucruri și cu responsabilități de interes general, este incitat prin gratificații bănești sau de altă natură, neprevăzute de lege, să ia unele măsuri în avantajul celui care îi furnizează acele gratificații, dar în dauna și prejudiciul comunității. Aceste acte de corupție afectează zonele de mare responsabilitate publică și chiar pot bloca activitatea unor instituții.

Întrucât ca fenomen negativ pentru activitatea de guvernare a unei societăți corupția presupune utilizarea funcțiilor politice și administrative pentru scopuri ilegale și imorale – primire de mită, furt din bunul public,

facilitare de speculații financiare în folos propriu etc., el nu poate fi conceput decât în contextul unui comportament politic sau administrativ abuziv. Astfel, actul de corupție, presupunând o încălcare a normativelor de serviciu de către un funcționar public, adică depășirea cadrului juridic care îi guvernează activitatea, poate fi privit și ca un abuz de putere.

Cu toate că nici în practica politică și nici în literatura de specialitate corupția nu este privită ca un factor incriminator pentru democrație, în măsură să-i nege valorile consolidate în decursul unei îndelungate experiențe politice, totuși fenomenului ca atare i se recunosc pericolul și riscul major, mai ales în cazul în care scapă de sub orice control. Din aceste motive, ea ocupă un loc de mare interes în agenda de lucru a multor guverne și lideri politici.

Conform indicelui de percepție a corupției (IPC), calculat de Transparency International – cea mai mare organizație mondială de luptă împotriva corupției, cele mai slabe punctaje din cele 102 țări supuse investigației la această temă în anul 2002 le-au obținut țările unde și rata sărăciei este foarte ridicată, respectiv Indonezia, Madagascar, Paraguay, Nigeria și Bangladesh. În schimb, dacă avem în vedere că țări ca Finlanda, Danemarca, Noua Zeelandă, Islanda, Singapore și Suedia, țări care, prin prisma indicatorilor economici și a nivelului de trai, sunt considerate bogate, au și cele mai scăzute niveluri de percepție a corupției, se ajunge, firesc, la concluzia că una din cauzele înapoierii economice și a sărăciei populației (poate și cea mai importantă în acest sens) o reprezintă corupția [3].

În ceea ce privește Republica Moldova, din datele oferite de același organism rezultă că în ultimii ani fenomenul corupției s-a aflat aici în continuă creștere. Fenomenul este pus pe seama lipsei de eficiență a instituțiilor statului și a unei slabe implementări a legislației [4].

Corupția este o boală serioasă a societății moldovenești. Ca orice boală, corupția are nu numai simptome, dar și cauze. Corupția este o consecință a sărăciei; de aceea, lichidarea corupției nu va fi posibilă fără eradicarea sărăciei. Forța corupției se află în mentalitatea cetățenilor care acceptă corupția drept fenomen normal ce predomină în relațiile din sistemul judiciar, în medicină, învățământ, structurile administrației publice de stat și cele locale. Corupția are toate trăsăturile necesare pentru a fi considerată drept o chestiune ce ar amenința în special legitimitatea și autoritatea puterii politice, în același rând securitatea statului.

Corupția afectează grav statul de drept prin faptul că:

- permite celor cu bani să se plaseze deasupra legii;
- este redusă la zero protecția celor fără de bani din partea legii;
- costă foarte mulți bani publici.

În ultimii ani, tot mai insistent se pune întrebarea dacă statul, instituțiile statale sunt pe cale să câștige lupta pe care o duc contra corupției, dacă Puterea actuală demonstrează un angajament real în acest sens sau intențiile acesteia rămân doar pe hârtie, pentru a alina auzul celor care monitorizează din Europa. Este cert faptul că numeroși cetățeni ai Republicii Moldova, care se confruntă zilnic cu tratamente și oportunități ce vin în contradicție cu principiul egalității în drepturi, sunt indignați de o atare stare a lucrurilor. Statisticile nu îl conving pe cetățeanul simplu, care, pentru serviciile ce urmează să i se presteze gratuit, este impus de circumstanțe să le achite – fie medicului, fie judecătorului, celui din administrație etc. Pentru a lichida toate aceste imperfecțiuni, mai este mult de făcut.

Justiția este acea putere în stat care are misiunile sale, în primul rând să garanteze edificarea unei societăți în care șansele sunt egale pentru toți și în care toți să respecte legea. În această direcție justiția trebuie să acționeze prompt și adecvat.

Conform Programului general de contracarare a corupției, scopul oricărui program național constă în a minimaliza riscul pentru cei implicați în combaterea corupției și a spori cheltuielile pe care aceasta le implică; în același rând, urmează a fi creată o astfel de atmosferă de incoruptibilitate, care ar exclude condițiile ce facilitează coruptibilitatea și care nu ar mai alimenta comportamentul persoanelor corupte. Nu în ultimul rând se impune cunoașterea legislației, dar și respectarea ei [5].

Subiecte ai actelor de corupție sunt considerați funcționarii, cărora li se acordă, în virtutea legii, anumite drepturi și obligații în vederea exercitării funcțiilor în serviciul public de stat, funcționarii care exercită acțiuni administrative de dispoziție și organizatorico-economice, persoanele cu funcții de răspundere a căror activitate, mod de numire sau de alegere este reglementat de Constituție și actele normative în vigoare [6].

Problema corupției și a protecționismului rămâne a fi destul de actuală pentru republică. De regulă, în spațiile majorității crimelor economice din sistemul creditar-bancar, al relațiilor economice externe, al activităților

de contrabandă în proporții deosebit de mari se află reprezentanții ai organelor administrației publice, persoane cu funcții de răspundere din ministere, departamente [7].

Consecințele negative ale corupției sunt discreditarea aparatului de stat, a autorităților publice, denaturarea principiilor democratice etc. La compartimentul corupția administrativă Republica Moldova are un indice de 57% din 100, iar la capitolul corupția ca fenomen integru Moldova are un indice de 2,6% pe o scară descrescătoare de la 10 la 0,0, fiind maximul posibil. În aceste clasamente Moldova se situează după astfel de state cum ar fi Ghana, Nicaragua [8].

Dacă guvernanții ar fi fost animați, într-adevăr, de cele mai bune intenții, atunci, indiferent de dificultățile inerente procesului reformator ce a cuprins întreaga societate, nu s-ar fi ajuns la un declin de asemenea proporții. În această idee, este de amintit și ceea ce scrie în Biblie, și anume că „cetatea sporește prin înțelepciunea mai marelui său” sau că „un rege neînvățat va pierde pe poporul său” [9].

Faptul că astăzi Republica Moldova a devenit o țară în care rata sărăciei atinge 70% și că se situează pe primele locuri în clasamentele internaționale la corupție, birocrație etc., constituie, credem, o dovadă de necontestat în această privință.

Nu greșelile inerente ale unui proces de reformă, într-adevăr deosebit de complex, nu dorința de a face bine și poate că din prea mult zel acțiunile ce s-au precipitat au adus la rezultate contrare celor așteptate, nu lipsa de experiență etc. sunt cauzele de fond ale acestei stări de lucru, ci corupția și fraudă de mari proporții, practicate aproape de toți cei care s-au succedat, în acest timp, în posturi publice de putere.

Corupția trebuie eradicată în primul rând din acele structuri care trebuie să lupte pentru lichidarea acesteia. Este evident că în acest context se înscrie și necesitatea combaterii tendințelor de birocratizare a instituțiilor de stat, a administrației publice, necesitatea contracarării abuzurilor, care la ora actuală constituie flageluri ale societății noastre.

Recunoașterea faptului că aceste grave fenomene există și macină societatea moldovenească nu poate constitui, în sine, și soluția terapeutică de eradicare. Această problemă însă este mai mult decât dificilă, dacă ne gândim la faptul că actorii procesului degenerativ pe care l-a înregistrat Republica Moldova în perioada de tranziție, sunt, în cea mai mare parte, tocmai guvernanții. Dependenți în mare măsură de un sistem de interese și de relații interpersonale, ei au creat, nu de puține ori, chiar legi care să le servească astfel de interese și de relații interpersonale. În asemenea cazuri, a lupta împotriva fenomenelor nocive din sferile puterii înseamnă, de fapt, a lupta împotriva legii, adică a acelor legi care au fost create nu pentru a sluji binele social, ci, din contra, pentru a-l submina.

La aproape 17 ani de la schimbarea de regim politic, trecându-se de la dictatură la democrație, Republica Moldova continuă încă să-și consoleze organele și instituțiile sale statale. O asemenea arhitectură ar trebui să permită, în primul rând, controlul social asupra afacerilor publice și apoi să facă posibilă și afirmarea principiilor de eficiență și rentabilitate în activitatea de guvernământ. Este vorba de un proces de reformă care a crescut în complexitate de la o etapă la alta tocmai datorită faptului că în sferile puterii s-au înrădăcinat practici și relații mult mai nocive decât cele caracteristice fostului regim politic.

Putem considera economia ca fiind și domeniu în care excesul de putere a atins cotele cele mai înalte de dispreț față de interesul național și, mai ales, față de voința poporului. Regulile democrației impun ca, în privința deciziilor importante de care depinde starea națiunii și viitorul ei, să se recurgă la consultarea electoratului. Ori, de când s-a trecut la privatizarea bazei materiale din întreaga economie națională, privatizare care a însemnat, de fapt, furturi și distrugereri, pentru nici una din deciziile politice și juridice, adoptate în acest scop, nu s-a cerut acordul electoratului, creatorul și proprietarul de drept al acestui patrimoniu. Putem considera această politică excesiv de abuzivă, iar pe actorii ei direct responsabili de acest dezastru.

Corupția a reprezentat, în tot acest timp, și o temă de răfuieți politice, fiind exploatată cu predilecție și pentru obținerea de capital electoral. Subiectul a fost prezent aproape în toate discursurile electorale, făcându-se, nu de puține ori, promisiuni (demagogice) precum că, odată cu dobândirea puterii, toate forțele vor fi mobilizate pentru combaterea ei. Asemenea promisiuni au făcut chiar și candidații care s-au aflat pe anumite perioade de timp în funcții publice și au ținut capul de afiș în scandalurile mediatice pe tema corupției, încercând parcă să demonstreze că în politică demagogia și nerușinarea ar fi scuzabile reieșind din așa-zisele „scopuri majore” ce se urmăresc.

Cu regret, combaterea acestui flagel ia amploare în timpul campaniilor electorale prin declarațiile partidelor în concurență, în viața cotidiană fiind un fenomen pe care toți îl cunosc, însă nimeni nu-l observă tolerându-l.

În confruntările electorale din perioada Parlamentarei – 2001, un „accelerator” în procesul de schimbare a imaginii Partidului Popular Creștin Democrat (PPCD) devine generalul Nicolae Alexei. În timp ce liderul acestei formațiuni politice, Iurie Roșca, era dezavuat de o parte din electoratul său tradițional din cauza pactizării politice cu fracțiunea comunistă (noiembrie 1999) în momentul votării moțiunii de neîncredere guvernului Alianței pentru Democrație și Reforme în frunte cu Ion Sturza. Generalul Alexei era una dintre cele mai amplu mediatizate personalități la acea perioadă, grație dezvăluirilor publice, inclusiv la canalul Național de Televiziune, a unor cazuri spectaculoase de corupție în sânul puterii. Mai târziu, aceste declarații vor fi inserate în „epistola magică” a electoralei moldovenești – 2001 „Cartea neagră a corupției”, lansată și difuzată de PPCD. Astfel, generalul Alexei se „încadrează” în matricea-clîșeu a liderului luptător, imagine plauzibilă în mediul electoral.

Personalizarea PPCD prin imaginea politică a generalului se va sincroniza cu un alt instrument electoral, cum este simbolul politic. În acest sens, generalul simbolizează lupta cu corupția în eșaloanele de vârf ale puterii. Această strategie favorizează, prin urmare, lansarea celei mai „seducătoare” lozinci electorale: „Votează cu inima! Votează cu PPCD – unicul partid cu mâinile curate”. Această tematică fiind hipermediatizată în presa de partid: „Acum, în campania electorală pe listele partidelor sunt elemente corupe care plătesc de la jumătate de milion până la două milioane pentru a ajunge în parlament. Ulterior ele înaintează miniștrii lor în guvern, aceștia favorizând activitatea structurilor criminale sau a unor capi ai structurilor criminale”[10]. Astfel, devine cert faptul că performanța electorală de 8,18% din totalul de sufragii (11 mandate parlamentare) PPCD-ul i-o datorează candidatului nr.2 de pe listele sale, Nicolae Alexei, supranumit în mass-media „locomotiva electorală a PPCD-ului”.

Conform sondajului de opinie publică efectuat de IMAS – INC pe un eșantion de 1500 de persoane, 39,2% din respondenți consideră că, după aproape patru ani de guvernare, corupția a rămas la același nivel, 28,0% – că corupția a crescut, 14,9% – că corupția a scăzut, 17,9% n-au dat nici un răspuns [11].

Potrivit sondajului național de opinie „Guvernare și tranziție”, realizat de Institutul „Viitorul”, corupția în organele publice este cel mai mare viciu al societății noastre. 55% din respondenți au calificat faptul în cauză drept un fenomen absolut distructiv. Peste 80% din cei chestionați consideră că factorul care influențează cel mai nefast asupra vieții îl constituie proasta funcționare a sistemului de sănătate, cauzele acestei degradări fiind sărăcia și corupția în cadrul instituțiilor publice de sănătate [12].

Tendința forțelor politice ajunse la putere de a recurge la mijloace nedemocratice pentru subminarea opoziției politice, atitudine care ar putea fi explicată și prin persistența unor reminiscențe comportamentale specifice „partidului unic” sau „partidului-stat”, a împiedicat forțele politice din opoziție să ajungă la un nivel corespunzător de structurare și consolidare, cel puțin pentru a fi în măsură să contracareze manifestările discreționare în executarea actului de guvernare [13]. Însă, o opoziție sănătoasă trebuie să ajute puterea, guvernării pentru a corecta unele greșeli comise în timpul activității.

Cu toate progresele înregistrate pe calea democrației, există și acționează încă factori care au forța necesară să depășească anumite limite, punând actorii politici în situația de a acționa altfel decât cum le dictează prerogativele lor funcționale.

Analiza realităților politice din Republica Moldova ne pune în fața unei diversități de asemenea factori, a căror pondere și importanță sunt destul de variabile de la un nivel la altul. În această categorie ar putea fi incluse:

- imperfecțiunile cadrului legislativ, în primul rând, ale Constituției;
- persistența mentalităților conservatoare, atât la nivelul autorităților publice, cât și al societății în ansamblul ei;
- procesul, destul de complex, al coagulării noilor forțe politice și tendința acestora de a-și consolida poziția în societate în detrimentul altor structuri concurente;
- fenomenul corupției;
- subordonarea de către factorul politic a mijloacelor de informare în masă, recurgându-se, de regulă, la pârgurile economice și fiscale;
- procesul stratificării sociale pe considerente economice, proces obiectiv ca urmare a trecerii de la o economie ultracentralizată, în care averea națională se află în proprietate comună, la una de piață cu o structurare total diferită și în care dominantă este proprietatea privată;
- presiunile externe;
- ineficiența structurilor societății civile ca factor de presiune asupra puterii politice etc.

O parte dintre acești factori ar putea fi analizați sub un rol dublu, respectiv de limitare a puterii, pe de o parte, și de stimulare a abuzului de putere, pe de altă parte. Astfel, dacă societatea civilă este bine organizată,

presiunile ei ar putea obliga puterea să acționeze în limitele constituționale și ale angajamentelor asumate față de electorat [14]. În schimb, o societate cu deficiențe organizatorice, în care starea de dezagregare este destul de accentuată și în care mobilurile coagulante sunt compromise sau au o percepție neconvingătoare pentru majoritatea corpului social, poate reprezenta un stimul pentru ca puterea să acționeze abuziv, ignorând interesele reale ale electoratului [15]. În aceste condiții, puterea, considerând corpul social incapabil să-și definească interesele, își asumă ea un asemenea rol și va governa potrivit intereselor sale de partid.

Starea de dezagregare socială și dificultățile organizatorice la nivelul societății civile pot fi cauzate de acțiuni întreprinse de factorul politic, acțiuni care se situează în zona puterii. La fel se poate pune problema și în cazul altor factori dintre cei enumerați mai sus.

Din multitudinea factorilor generatori de acte discreționare de putere, un rol, cu totul aparte, în peisajul politic moldovenesc actual îl au fenomenul corupției și presiunile externe. Ei sunt de luat în considerare și pentru faptul că, la rândul lor, antrenează și alte cauze care generează, de asemenea, exces de putere.

De altfel, în lumea contemporană sunt nenumărate organizații politice în care guvernământul se exercită în cadre instituționale construite, în primul rând, în temeiul intereselor majoritare ale națiunilor și ale popoarelor respective și peste care nu se poate trece decât cu riscul unor consecințe, uneori deosebit de grave pentru actorii și forțele politice care tind să depășească limitele de putere, convențional și democratic stabilite.

În scopul minimalizării cauzelor corupției, este necesară crearea unei rețele de monitorizare a evoluției acestui fenomen și semnalarea unor cazuri flagrante autorităților de resort.

Considerăm că o bună parte din acțiunile care au fost întreprinse în această direcție, ca: înființarea Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției (2002), promovarea unor inițiative legislative, printre care și cea privind obligativitatea demnitarilor de a-și declara averile, reglementarea unor incompatibilități, arestarea unor funcționari cu rang superior și altele, precum și faptul că problema corupției a devenit practic nelipsită din orice discurs politic, atât al exponenților puterii, cât și al opoziției, sunt rezultatul și al unor presiuni din partea organismelor internaționale.

La 11 decembrie 2006, Președintele Republicii Moldova Vladimir Voronin a participat la deschiderea Conferinței internaționale practico-științifice „Progrese și perspective în reprimarea corupției”, organizată de Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției în cooperare cu Consiliul Europei și Agenția Suedeză pentru Dezvoltare Internațională.

În discursul rostit, șeful statului a menționat că este foarte important ca tema corupției să fie ținută nu doar în vizorul autorităților țării și al organelor abilitate cu funcții de combatere a corupției, ci și al întregii societăți. Conștientizând amploarea și gradul de pătrundere a corupției în toate domeniile de activitate, actuala conducere a țării din start a stabilit drept unul din obiectivele de bază în activitatea sa contracararea acestui flagel. Ca urmare, a fost creat Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, unica instituție de acest gen în spațiul CSI [16].

V.Voronin a relevat că în Republica Moldova au fost înregistrate succese modeste în ceea ce privește lichidarea corupției. Acest flagel mai este adânc înrădăcinat în sistemele administrative, judiciare și, spre regret, în organizațiile obștești, religioase, instituțiile de învățământ și cele medico-sanitare [17].

Președintele a mai menționat că prevenirea și combaterea corupției nu a devenit o preocupare constantă a fiecărui conducător din structurile statale. În context, V.Voronin a accentuat necesitatea imperioasă a elaborării și implementării, de către toți conducătorii autorităților centrale și locale, a unor măsuri concrete și eficiente de control intern în scopul prevenirii și combaterii corupției. Această necesitate se impune, ținându-se cont de faptul că „telefoanele de încredere” instalate în instituțiile de stat nu s-au dovedit a fi eficiente: nici un ministru sau alt conducător nu a depistat nici o crimă în instituția pe care o conduce [18].

Actualmente, se impune ca stringentă combaterea corupției în orice domeniu de activitate, în primul rând, contracararea așa-numitei corupții mari: printre înalții demnitari de stat – conducători ai organelor centrale, inclusiv miniștri, precum și a corupției în organele publice locale. Este necesară elaborarea și respectarea strictă a codurilor de etică și comportament pentru fiecare domeniu al vieții publice.

În orice stat, inclusiv în Moldova, corupția prezintă un pericol major pentru securitatea națională, diminuează atractivitatea investițională, dezechilibrează mecanismul puterii de stat, amenințând însăși statalitatea țării. Prioritățile politicii de stat în contracararea corupției și căile de realizare a lor trebuie să poarte un caracter complex, eficient și adecvat situației create la acest capitol.

Lupta împotriva fenomenului corupției va avea efectul scontat numai dacă societatea civilă va participa activ la acest proces. Doar fiind informată despre pericolele și consecințele corupției, cultivându-și o atitudine

ce nu tolerează corupția, ci, dimpotrivă, o condamnă, societatea civilă poate contribui, de rând cu instituțiile de stat, la prevenirea și combaterea corupției. O adevărată campanie de informare despre pericolul corupției se poate realiza doar cu participarea activă a mass-media, a ziariștilor. Jurnalismul de investigație și poziția civică clară promovată de mass-media sunt dezideratele-cheie în cadrul acestui proces. Transparency International – Moldova organizează periodic mese rotunde, discuții ce își propun antrenarea activă a mass-media în lupta împotriva corupției. Pentru a susține eforturile jurnalismului de investigație, în anii 2001-2003 s-a desfășurat concursul pentru cel mai bun articol ce are drept subiect corupția și manifestările acesteia. Dintre cele peste 300 de publicații examinate, 82 articole, în care fenomenul corupției în Moldova este reflectat sub diferite aspecte, au fost incluse într-o culegere specială [19]. Scopul acestei publicații este de a face publică poziția jurnaliștilor în problema prevenirii și combaterii corupției în Republica Moldova.

În lunile iulie-august 2006, „Radio Moldova” împreună cu Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, Procuratura Generală, Ministerul de Interne, organizațiile nonguvernamentale, Comisia parlamentară pentru securitate națională și apărarea ordinii publice au desfășurat campania de informare „Spune nu corupției!”.

În octombrie 2006, Consiliul de Directori al Corporației Provocările Mileniului (MCC) a aprobat un acord cu privire la alocarea a 24,7 milioane dolari Republicii Moldova pentru susținerea inițiativelor de combatere a corupției [20].

Într-o ședință convocată de șeful statului, V.Voronin, la 15 martie 2007, cu participarea tuturor rectorilor din țară, a conducătorilor Ministerului Educației și Tineretului, Procuraturii Generale și a altor factori de decizie, a fost prezentat un document care reprezintă o amplă cercetare, detaliată, a problemelor legate de corupție în sistemul învățământului superior [21]. S-a stabilit că cele mai dese acte de corupție sunt înregistrate în timpul admiterii la facultate, în perioada sesiunii și la examenele de stat, precum și la alocarea spațiului de locuință în cămine. Șeful statului a menționat zeci de cazuri de mituire pentru susținerea examenelor, colocviilor sau tezelor, dând citirii numele protagoniștilor acestor acte ilegale, precum și denumirile instituțiilor unde activează. Președintele a propus ca toți rectorii din țară, până la data de 10 aprilie 2007, să propună Ministerului Educației și Tineretului planuri de acțiuni privind combaterea actelor de corupție în instituțiile pe care le conduc. V.Voronin a menționat că la acest subiect se va reveni „nu o singură dată” [22].

De menționat că în structura puterii politice un loc deosebit și o importanță majoră îi revine puterii de stat. Menirea acesteia constă în efectuarea conducerii de ansamblu a societății, în promovarea intereselor țării pe arena internațională, în asigurarea stabilității politice, coeziunii și ordinii sociale. O putere politică stabilă, democratică și eficientă, apropiată de popor și supusă controlului din partea acestuia este condiția de bază a dezvoltării normale a societății. Statul este autoritatea centrală, care dispune de aparatul și mecanismele necesare menite a face ca voința, legile și normele stabilite de ea să fie respectate și traduse în viață. Locul și rolul fundamental pe care îl are statul în sistemul puterii politice constă în aceea că el este unica instituție în drept să ia decizii la nivelul întregii societăți, să acționeze în numele poporului și să-și exercite autoritatea pentru realizarea binelui public.

Suntem, însă, de părere că atât timp cât „lupta împotriva corupției” va reprezenta mai mult un slogan politic și centrul ei de greutate va fi plasat asupra nivelurilor inferioare de execuție, având prin excelență un caracter pompieristic, șansele de contracarare sau de stăpânire, cât de cât, a acestui fenomen sunt iluzorii. Sursele generatoare de corupție sunt, în primul rând, legea și decizia politică. Or, la acest nivel, singura forță capabilă și interesată să exercite presiuni nu este decât societatea civilă. Pentru ca acțiunea ei să devină eficientă, o primă și de mare importanță condiție este ca ea să se maturizeze spiritual și organizatoric, să devină conștientă de drepturile și interesele sale. Numai astfel raporturile de putere s-ar putea echilibra, condiție esențială pentru ca actul de autoritate politică să nu poată fi deturnat de la interesul public.

Referințe:

1. Bouhris R.V., Leyens J. Stereotipuri, discriminare și relații intergrupuri. - Iași, 1997, p.57.
2. Negrea R. Banii și puterea. - București, 1990, p.112.
3. Gheorghe L. Nivelul ridicat al corupției generează sărăcie // Capital. - 2003. - Nr.6.
4. Ibidem.
5. Руснак А., Рошка А., Назария С. Сотрудничество Республики Молдова с другими странами в деле преодоления коррупции и организованной преступности // Россия-Молдова: 10 лет дипломатических отношений (достижения, проблемы, перспективы). - Кишинев: CE USM, 2002, с.154.
6. Furculiță E. Flagelul corupției și cazul Republicii Moldova // Transparent. - 2003. - P.4.

7. Obreja E. Corupția în Moldova – fapte, analize, propuneri. - Chișinău, 2002, p.33.
8. Furculiță E. Funcționarul public între remunerare și corupție // Republica Moldova la începutul mileniului III. - Chișinău, 2001, p.196-197.
9. Vâlsan C. Politologie. - București, 1997, p.26.
10. PPCD a declarat război corupției // Țara, 2001, 16 februarie, p.1.
11. Barometrul Opiniei Publice din Moldova realizat de IMAS – ING în noiembrie 2004, p.46.
12. Trofîmov R. Medicii sunt primii în „topul corupției” // Timpul, 2003, 21 februarie, p.4.
13. Amititeloaie Al. Puterea politică din România contemporană și unele tendințe discreționale în exercitarea ei: Autoreferat al tezei de doctor în științe politice. - Chișinău, 2004, p.11.
14. Teodorescu Gh. Putere, autoritate și comunicare politică. - București, 2000, p.67.
15. Ungureanu I. Paradigme ale cunoașterii societății. - București, 1998, p.72.
16. Voronin V. Corupția constituie un pericol major pentru securitatea națională // Moldova Suverană, 2006, 12 decembrie, p.1.
17. Ibidem.
18. Ibidem.
19. Jurnaliștii contra corupției. II. - Chișinău: Transparency International – Moldova, 2003.
20. Vom primi de la Corporația Provocările Mileniului peste 24 milioane dolari pentru combaterea corupției în structurile guvernamentale // Moldova Suverană, 2006, 31 octombrie, p.1.
21. Cristal O. Securitatea intelectuală a țării este în pericol // Moldova Suverană, 2007, 16 martie, p.1.
22. Ibidem, p.3.

Prezentat la 07.05.2007